

Nr 5.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion om ändring av taxorna vid statens järnvägar i syfte att förbättra fraktförhållandena i Norrland.

I en inom första kammaren väckt, till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion nr 82 har herr *Lars Andersson m. fl.* hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om ändring av taxorna vid statens järnvägar i anslutning till vad i motionen förordats.

I fråga om motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande har chefen för kommunikationsdepartementet den 20 februari 1948 tillkallat sakkunniga för att verkställa utredning rörande nya person- och godstaxor för statens järnvägar m. m.

I direktiven för utredningen framhålles, att den ledande principen för utredningsarbetet borde vara, att statens järnvägar i egenskap av affärsföretag skulle i konkurrens med andra på transportmarknaden arbetande företag förränta det bokförda kapitalet. De sakkunniga borde vara oförhindrade att, därest så prövades lämpligt, i avvaktan på framläggande av slutgiltigt förslag, inkomma med förslag till partiella och provisoriska ändringar i nu gällande taxor. I samband med att departementschefen förordar tillkallandet av sakkunniga för att utreda frågan om en allmän taxerevision har han jämväl anmält ett av Norrlandskommittén den 5 december 1946 avgivet betänkande angående vissa åtgärder till förbättrande av transportförhållandena i Norrland. Norrlandskommittén har i betänkandet framlagt vissa förslag med syfte att förbilliga transporter mellan Norrland och övriga landet samt inom Norrland. Grundtanken i dessa förslag är, att avgifterna för långa transporter till och från Norrland böra reduceras och att även de inom Norrland ofta stora avstånden böra föranleda en viss taxenedsättning, varigenom orterna i ekonomiskt avseende skulle komma att flyttas närmare varandra. Kommittén har vidare framlagt vissa synpunkter och förslag i fråga om taxorna för personbefordran samt beträffande utbyggnaden av de reguljära trafikförbindelserna i Norrland och samtrafiken mellan järnväg och billinje. Mot Norrlandskommitténs förslag ha erinringar framförts bl. a. av järnvägsstyrelsen. Enligt styrelsens beräkningar torde vid 1946 års trafikvolym ett genomförande av Norrlandskommitténs förslag om allmän taxesänkning för godstransporter på långa avstånd och införande av s. k. virtuella avstånd vid beräkning av fraktkostnader inom Norrland föranleda en inkomstminskning av storleksordningen 30 å 35 miljoner kronor per år, dvs. ett i nuvarande järnvägsekonomiska läge mycket betydande belopp. Såsom av järnvägskostnadsutredningen framhållits kommer härtill att även Norrlandskommitténs övriga förslag

beträffande persontaxa och stambillinjer skulle medföra en icke oväsentlig belastning av statens järnvägars ekonomi. Enligt järnvägsstyrelsens uppfattning borde frågorna angående dessa taxesänkningar upptagas till prövning först i samband med en allmän taxerevision, där kostnads-, taxe- och konkurrensfrågorna för statens järnvägar upptagas till behandling i ett sammanhang. Järnvägsstyrelsen hade vidare bestämt hävdad att, därest statmakterna av olika skäl skulle anse sig böra för de norrländska godstransporterna medgiva särskilda nedsättningar i statens järnvägars godstaxa, dessa från företagsekonomisk synpunkt ej motiverade nedsättningar borde finansieras genom särskilda anslag å riksstaten, samt framhållit, att ett liknande förfaringssätt redan förekommer för vissa företagsekonomiskt icke motiverade biljett- och fraktnedsättningar. Chefen för kommunikationsdepartementet har anslutit sig till den av såväl järnvägsstyrelsen som vissa andra remissinstanser uttalade principiella uppfattningen, att kostnaden för järnvägsekonomiskt ej motiverade nedsättningar i person- och godstaxorna icke böra belasta statens järnvägar. Innan ståndpunkt tages till Norrlandskommitténs förslag i frågor, som beröra statens järnvägars taxor, torde det enligt departementschefen böra närmare utredas, i vad mån dylika järnvägsekonomiskt icke motiverade nedsättningar nu belasta statsbanorna samt i vad mån Norrlandskommitténs förslag kunna vara järnvägsekonomiskt berättigade. Det torde böra uppdragas åt de sakkunniga att jämväl undersöka dessa spörsmål.

För egen del får *utskottet* anföra.

En sänkning av järnvägstaxorna för godsbefordran i enlighet med Norrlandskommitténs av motionärerna förordade förslag skulle otvivelaktigt vara ett värdefullt stöd för näringslivet i Norrland. Utskottet finner därför motionens syfte beaktansvärt. Då emellertid — såsom framgår av direktiven till den nyligen tillsatta järnvägstaxekommittén — i samband med utarbetandet av förslag till en genomgripande reform av järnvägstaxorna Norrlands i motionen berörda problem komma att upptagas till granskning, anser utskottet anledning saknas för riksdagen att nu göra någon framställning till Kungl. Maj:t i ämnet. Utskottet får därför hemställa,

att ifrågavarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 4 mars 1948.

På utskottets vägnar:

OLOF LÖTHNER.

Närvarande: herrar Löthner och Birger Andersson, fru Sjöström-Bengtsson, herrar Lars Andersson, Grym, Annér och Hugo Sundberg* samt fru Flood.

* Ej närvarande vid justeringen av utlåtandet.